

บทที่ 9

การเปรียบเทียบปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจของผู้นำระหว่างชุมชน 3 ประเภท

ความนำ

ในบทที่ 6, 7 และ 8 เป็นการกล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจของผู้นำในชุมชนชนบท 3 ประเภทซึ่งได้เน้นหนักถึงลักษณะและวิธีใช้ปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจ หรือที่เรียกว่า " การสร้างอำนาจของผู้นำ" นั้นเอง

ในบทนี้จะเป็นการตอบปัญหาการวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่า " ปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจของผู้นำในชุมชนชนบทแต่ละประเภทมีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร " และเป็นการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ด้วยที่กล่าวว่า " ปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจของผู้นำในชุมชนชนบท 3 ประเภทมีความแตกต่างกัน" โดยในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีการวิเคราะห์ทางสถิติที่ใช้ทดสอบว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจของผู้นำในชุมชนชนบทมีความแตกต่างกันจริงหรือไม่ กล่าวถึงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจของผู้นำระหว่างชุมชน 3 ประเภทว่ามีปัจจัยใดที่แตกต่างกัน และปัจจัยใดที่ไม่แตกต่างกันพร้อมทั้งกล่าวถึงความแตกต่างในปัจจัยเหล่านั้นด้วยว่า มีลักษณะเป็นอย่างไร

วิธีการวิเคราะห์ที่ใช้ เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจของผู้นำระหว่างชุมชน

3 ประเภท

ในการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจของผู้นำในชุมชน 3 ประเภทมีความแตกต่างกันจริงหรือไม่ หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่นั้น สามารถกระทำได้หลายวิธี แต่สำหรับการวิจัยนี้ เห็นว่า เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพของผลการวิจัยในข้อเท็จจริงได้ดีกว่าการเป็นสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ จึงควรใช้เทคนิคทางสถิติเพื่อมาทดสอบสมมติฐานดังนี้

1. ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ไคสแควร์ (chi-square) เพื่อมาทดสอบความแตกต่างของการใช้ปัจจัยของผู้ระหว่าง 3 ชุมชน โดยใช้ข้อมูลที่มีการวัดในระดับนามมาตรา (nominal scale) หรืออันดับมาตรา (ordinal scale) (ประกอบกรรมสูตร 2528:151-171) หรือกล่าวอย่างง่าย ๆ สำหรับการวิจัยนี้ก็คือใช้ความถี่ (frequency) นั้นเอง ปัจจัยที่จะนำมาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคนี้ คือ ตำแหน่งในทาง-สาธารณะ ความรู้ และความชำนาญ

2. ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) เพื่อมาทดสอบความแตกต่างของการมีและใช้ปัจจัยของผู้ระหว่าง 3 ชุมชน โดยใช้ข้อมูลที่มีการวัดในระดับอันดับมาตรา (interval scale) หรือระดับอัตราส่วนมาตรา (ratio scale) (ประกอบ กรรมสูตร 2528:179-203) หรือกล่าวอย่างง่าย ๆ สำหรับการวิจัยนี้ ก็คือใช้ตัวเลขจริงนั้นเอง ปัจจัยที่จะนำมาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคนี้ คือ อายุ

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจของผู้ระหว่างชุมชน 3 ประเภท

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในปัจจัยแต่ละประเภทของผู้ระหว่าง 3 ชุมชนซึ่งเป็นการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ (quantitative analysis) มีความจำเป็นต้องนำเสนอข้อมูลในรูปของตารางการวิเคราะห์ แต่ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าหากนำเสนอตารางการวิเคราะห์ทั้งหมด ๗. ทั้งนี้ก็จะเป็นการไม่สมควร จึงได้รวบรวมตารางการวิเคราะห์และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยละเอียดไว้ในภาคผนวก ง. ดังนั้นส่วนที่จะนำเสนอในบทที่ 9 นี้ จึงเป็นสาระสำคัญของผลการวิเคราะห์ข้อมูลและตารางที่มีความสำคัญต่อการวิเคราะห์จริงๆ เท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่า การนำเสนอผลการวิเคราะห์ดังกล่าวน่าจะเป็นการสะดวกต่อการทำความเข้าใจผลของการศึกษามากยิ่งขึ้น

1. ตำแหน่งในทางสาธารณะ

จากผลการศึกษาเบื้องต้น เกี่ยวกับการมีและใช้ตำแหน่งในทางสาธารณะของผู้ทั้ง 3 ชุมชน เพื่อเป็นปัจจัยในการส่งเสริมให้เกิดอำนาจแก่ตนเองว่า ในชุมชน-

ชนบทดั้งเดิม (หนองนาแซง) ผู้นำที่มีและใช้ตำแหน่งในทางสาธารณะมีจำนวน 8 คนจากผู้นำทั้งหมด 19 คน คิดเป็นร้อยละ 42.10 ในชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลง (โนนสมบูรณ์) ผู้นำที่มีและใช้ตำแหน่งทางสาธารณะ มีจำนวน 23 คน จากผู้นำทั้งหมด 29 คน คิดเป็นร้อยละ 79.31 และในชุมชนชนบทกึ่งเมือง (ศรีวิไล) ผู้นำที่มีและใช้ตำแหน่งในทางสาธารณะ มีจำนวน 32 คนจากผู้นำทั้งหมด 38 คน คิดเป็นร้อยละ 84.21

จากข้อมูลเบื้องต้นที่กล่าวมานี้ เรายังไม่สามารถสรุปได้ว่าผู้นำชุมชนทั้ง 3 แห่งมีและใช้ตำแหน่งในทางสาธารณะแตกต่างกัน จริงหรือไม่ ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นต้องใช้เทคนิคทางสถิติไคสแควร์ (χ^2) มาทำการทดสอบดูว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่

ตารางที่ 9.1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตำแหน่งในทางสาธารณะของผู้นำระหว่าง 3 ชุมชน

ลักษณะการใช้ปัจจัย	นนช.	นสบ.	ศวล.	รวม
ใช้ตำแหน่ง	8	23	32	63
ไม่ใช้ตำแหน่ง	11	6	6	23
รวม	19	29	38	86

หมายเหตุ

นนช. หมายถึง จำนวนผู้นำในชุมชนชนบทดั้งเดิม (ชุมชนหนองนาแซง)

นสบ. หมายถึง จำนวนผู้นำในชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลง (ชุมชนโนนสมบูรณ์)

ศวล. หมายถึง จำนวนผู้นำในชุมชนชนบทกึ่งเมือง (ชุมชนศรีวิไล)

ตารางที่ 9.2 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับตำแหน่งเงินทางสาธารณะของผู้ระหว่าง 3 ชุมชน

	f_o	f_e	$(f_o - f_e)^2 / f_e$
นนช.	8	13.92	2.52
	10	5.08	4.76
นสบ.	23	21.24	0.14
	6	7.75	0.395
ศาล.	32	27.84	0.62
	6	10.16	1.70
สูตรที่ใช้คำนวณ คือ	$\chi^2_{(2)}$	$= \sum \left[\frac{(f_o - f_e)^2}{f_e} \right]$	$= 10.135^*$

หมายเหตุ วิธีการคำนวณทุกขั้นตอนและคำอธิบายอย่างละเอียดดูในภาคผนวก ง.

หัวข้อที่ ง.1 ตำแหน่งเงินทางสาธารณะ

การแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถทำได้จากการเปรียบเทียบค่า χ^2 ที่ได้จากการคำนวณและค่า χ^2 ที่ได้จากราง (ดูภาคผนวก ง. ตารางที่ ง. 5) ซึ่งผลของการเปรียบเทียบและค่าการแปลความหมายหรือตีความข้อมูล เป็นดังนี้

ค่า χ^2 ที่ได้จากการคำนวณ = 10.135 (ดูตารางที่ 9.2)

ค่า χ^2 ที่ได้จากราง = 9.21 (เมื่อ $df=2$, ระดับแห่งความมีนัยสำคัญ = .01)

จะเห็นว่า ค่า x^2 ที่ได้จากการคำนวณมากกว่าค่า x^2 ที่ได้จากการเปิดตารางแสดงว่า ผู้นำชุมชนทั้ง 3 ชุมชน มีการใช้ปัจจัยในด้านตำแหน่งทางสาธารณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หรือ มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 นั่นเอง

จากผลการวิเคราะห์ทางสถิติ เราสามารถกล่าวได้ว่า ผู้นำในชุมชนชนบททั้ง 3 ประเภท มีและใช้ตำแหน่งในทางสาธารณะเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจแตกต่างกันอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องและเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ โดยที่ผู้นำชุมชนชนบทดั้งเดิมมีแนวโน้มไปในทางที่ใช้ตำแหน่งน้อยกว่าผู้นำในชุมชนชนบทกิ่งเมือง และผู้นำในชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ ผู้นำในชุมชนชนบทดั้งเดิมใช้ตำแหน่งในทางสาธารณะ 8 คน (ร้อยละ 42.10) ไม่ใช้ตำแหน่งในทางสาธารณะ 11 คน ซึ่งมากกว่าผู้ใช้ตำแหน่งในทางสาธารณะถึง 3 คน ในขณะที่ในชุมชนชนบทกิ่งเมืองมีผู้นำที่ใช้ตำแหน่งในทางสาธารณะ 32 คน (ร้อยละ 84.21) ไม่ใช้ตำแหน่งในทางสาธารณะ 6 คน ซึ่งมีน้อยกว่าผู้ที่ใช้ตำแหน่งในทางสาธารณะถึง 26 คน และในชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลงมีผู้นำที่ใช้ตำแหน่งในทางสาธารณะ 23 คน (ร้อยละ 79.31) ไม่ใช้ตำแหน่งในทางสาธารณะ 6 คน ซึ่งมีน้อยกว่าผู้ที่ใช้ตำแหน่งในทางสาธารณะถึง 17 คน (ดูตารางที่ 9.1)

และเมื่อศึกษาความแตกต่างในด้านตำแหน่งทางสาธารณะโดยละเอียดแล้ว ก็พบว่ามีความแตกต่างกัน ดังตารางที่ 9.2.1

ตารางที่ 9.2.1 เปรียบเทียบความแตกต่างในด้านตำแหน่งทางสาธารณะของผู้นำระหว่าง
3 ชุมชน

ประเภทตำแหน่งของผู้นำ	นนช.	นสบ.	ศวล.
นายก อบจ.	7	17	22
หน้าที่ราชการ	-	4	9
ทางสังคม	1	2	1
รวม	8	23	32

จากตารางที่ 9.2.1 จะเห็นว่ามีความแตกต่างกันในด้านตำแหน่งทางสาธารณะของผู้นำระหว่าง 3 ชุมชน ที่สามารถเห็นได้อย่างเด่นชัด ก็คือ ในชุมชนชนบทดั้งเดิมไม่มีผู้นำที่มีตำแหน่งหน้าที่ราชการเลย ในชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลงมีผู้นำที่มีตำแหน่งหน้าที่ราชการ 4 คน เป็นครู 3 คน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข 1 คน และในชุมชนชนบทกึ่งเมืองมีผู้นำที่มีตำแหน่งหน้าที่ราชการ 9 คน เป็นครู 3 คน ตำรวจ 3 คน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข 1 คน พัฒนาการ 1 คนและสมาชิกสภาจังหวัด (ส.จ.) อีก 1 คน จากข้อมูลนี้ทำให้เราสามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่าในชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเมืองมากขึ้นผู้ที่มีอำนาจหรือผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้นำ (โดยการมีตำแหน่ง) มีโอกาสที่จะเป็นผู้ที่มีหน้าที่ราชการมากยิ่งขึ้น

2. ความรู้

จากผลการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับการมีและใช้ความรู้ของผู้นำทั้ง 3 ชุมชน เพื่อเป็นปัจจัยในการส่งเสริมให้เกิดอำนาจแก่ตน พบว่า ในชุมชนชนบทดั้งเดิม (หนองนาแซง) ผู้นำที่มีและใช้ความรู้มีจำนวน 5 คน จากผู้นำทั้งหมด 19 คน คิดเป็นร้อยละ 26.31 ในชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลง (โนนสมบูรณ์) ผู้นำที่มีและใช้ความรู้มีจำนวน 14

คน จากผู้นำทั้งหมด 29 คน คิดเป็นร้อยละ 48.27 และในชุมชนชนบททั้งเมือง (ศรีวิไล) ผู้นำที่มีและใช้ความรู้มีจำนวน 27 คน จากผู้นำทั้งหมด 38 คน คิดเป็นร้อยละ 71.05

จากข้อมูลเบื้องต้นที่กล่าวมานี้ เรายังไม่สามารถสรุปได้ว่า ผู้นำชุมชนทั้ง 3 แห่ง มีและใช้ความรู้แตกต่างกันจริงหรือไม่ ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นต้องใช้เทคนิคไคสแควร์ (χ^2) มาทำการทดสอบดูว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่

ตารางที่ 9.3 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความรู้ของผู้นำระหว่าง 3 ชุมชน

ลักษณะการวิจัย	นนช.	นสบ.	ศวล.	รวม
ใช้ความรู้	5	14	27	46
ไม่ใช้ความรู้	14	15	11	40
รวม	19	29	38	86

หมายเหตุ

นนช. หมายถึง จำนวนผู้นำในชุมชนชนบทดั้งเดิม (ชุมชนหนองนาแซง)

นสบ. หมายถึง จำนวนผู้นำในชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลง (ชุมชนโนนสมบูรณ์)

ศวล. หมายถึง จำนวนผู้นำในชุมชนชนบททั้งเมือง (ชุมชนศรีวิไล)

ตารางที่ 9.4 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความรู้ของผู้บริหารระหว่าง 3 ชุมชน

	f_o	f_e	$(f_o - f_e)^2 / f_e$
นนช.	5	10.16	2.62
	14	8.84	3.01
นสบ.	14	15.51	0.15
	15	13.49	0.17
ศวล.	27	20.32	2.19
	11	17.67	2.52
สูตรที่ใช้คำนวณ คือ $\chi^2_{(2)} = \sum \frac{(f_o - f_e)^2}{f_e} = 10.66^*$			

หมายเหตุ วิธีการคำนวณทุกขั้นตอนและคำอธิบายอย่างละเอียดดูในภาคผนวก ง.
หัวข้อที่ ง.2 ความรู้

การแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถทำได้จากการเปรียบเทียบค่า χ^2 ที่ได้จากการคำนวณและค่า χ^2 ที่ได้จากราง (ดูภาคผนวก ง.ตารางที่ ง.5) ซึ่งผลของการเปรียบเทียบและการแปลความหมายหรือตีความข้อมูลเป็นดังนี้

ค่า χ^2 ที่ได้จากการคำนวณ = 10.66 (ดูตารางที่ 9.4)

ค่า χ^2 ที่ได้จากราง = 9.21 (เมื่อ $df = 2$, ระดับแห่งความมีนัยสำคัญ = .01)

จะเห็นว่าค่า x^2 ที่ได้จากการคำนวณมากกว่าค่า x^2 ที่ได้จากการเปิดตาราง แสดงว่าผู้นำชุมชนทั้ง 3 ชุมชนมีการใช้ปัจจัยทางด้านความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หรือมีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 นั้นเอง

จากผลการวิเคราะห์ทางสถิติ เราสามารถกล่าวได้ว่า ผู้นำชุมชนชนบททั้ง 3 ประเภทและใช้ความรู้ เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจแตกต่างกันอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องและเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ โดยที่ผู้นำในชุมชนชนบทดั้งเดิมมีแนวโน้มไปในทางที่ใช้ปัจจัยทางด้านความรู้น้อยในขณะที่ผู้นำในชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลงมีแนวโน้มไปในทางที่ใช้ปัจจัยทางด้านความรู้ในระดับปานกลาง ส่วนผู้นำในชุมชนชนบทกิ่งเมืองมีแนวโน้มไปในทางที่ใช้ปัจจัยทางด้านความรู้ค่อนข้างมาก กล่าวคือ ผู้นำในชุมชนชนบทดั้งเดิมใช้ปัจจัยทางด้านความรู้ 5 คน (ร้อยละ 26.31) ไม่ใช้ปัจจัยทางด้านความรู้ 14 คน ซึ่งมีมากกว่าผู้ที่ใช้ปัจจัยทางด้านความรู้ถึง 9 คน ในขณะที่ผู้นำในชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลงใช้ปัจจัยทางด้านความรู้ 14 คน (คิดเป็นร้อยละ 48.27) ไม่ใช้ปัจจัยทางด้านความรู้ 15 คน ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกันเพราะต่างกันเพียงคนเดียว ส่วนผู้นำในชุมชนชนบทกิ่งเมืองใช้ปัจจัยทางด้านความรู้ 27 คน (ร้อยละ 71.05) ไม่ใช้ปัจจัยทางด้านความรู้ 11 คน ซึ่งมีน้อยกว่าผู้ที่ใช้ปัจจัยทางด้านความรู้ถึง 16 คน (ดูตารางที่ 9.3)

และเมื่อศึกษาความแตกต่างทางด้านความรู้โดยละเอียดแล้ว ก็จะพบว่ามีความแตกต่างกัน ดังตารางที่ 9.4.1

ตารางที่ 9.4.1 เปรียบเทียบความแตกต่างในด้านความรู้ของผู้นำระหว่าง 3 ชุมชน

เหตุแห่งความรู้	นช.	นสบ.	ควล.
การศึกษาสูงกว่าภาคบังคับ	-	5	14
การบวชเรียน	2	4	5
การเคยรับการอบรม	4	7	11

จากตารางที่ 9.4.1 จะเห็นว่ามีความแตกต่างกันในด้านความรู้ของผู้บริหารระหว่าง 3 ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่สามารถเห็นได้อย่างเด่นชัด ก็คือ ในชุมชนชนบทดั้งเดิม (นนช.) ไม่มีผู้นำที่มีการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับเลย ในขณะที่ในชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลง (นสบ.) มีผู้นำที่มีการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับ จำนวน 4 คน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ราชการถึง 3 คน คือ เป็นครู 3 คน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข 1 คน ส่วนที่เหลืออีก 1 คน ไม่ได้เป็นเจ้าหน้าที่ราชการแต่ก็ประกอบอาชีพทางการค้าขายและมีความชำนาญในการรักษาโรคอีกด้วย สำหรับในชุมชนชนบทกึ่งเมือง(ศวล.) มีผู้นำที่มีการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับ จำนวน 14 คน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ราชการถึง 9 คน คือ เป็นครู 3 คน ตำรวจ 3 คน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข 1 คน พัฒนาการ 1 คน สมาชิกสภาจังหวัด (สจ.) 1 คน และที่ไม่ได้เป็นเจ้าหน้าที่ราชการอีก 5 คน แต่ก็เคยเป็นเจ้าหน้าที่ราชการถึง 2 คน อีก 2 คน เป็นผู้นำแบบกึ่งราชการ ที่เหลืออีก 1 คนแม้ไม่ได้รับการศึกษานักแต่ได้ใช้ความรู้นั้นประกอบอาชีพทางธุรกิจได้รับการยอมรับในชุมชน

จากข้อมูลนี้ทำให้เราสามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่า ในชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเมืองมากยิ่งขึ้น ทำให้ต้องการผู้นำที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการมีความรู้มากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้นและเป็นผู้ที่มีความชำนาญในการใช้ความรู้และการศึกษาให้เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมอำนาจให้เกิดขึ้นแก่ตน แต่สำหรับในชุมชนชนบทไทยผู้ที่มีความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่มีระดับการศึกษาที่สูงๆ มักจะประกอบอาชีพเป็นเจ้าหน้าที่ราชการ เป็นส่วนใหญ่ รองลงมาก็เป็นอาชีพค้าขายหรือธุรกิจ ส่วนที่จะไปประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรนั้นมีอยู่น้อยมาก (ดูตารางที่ 9.3 และ 9.4.1 ประกอบคำอธิบาย)

3. ความชำนาญ

จากผลการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับการมีและใช้ความชำนาญของผู้นำทั้ง 3 ชุมชน เพื่อเป็นปัจจัยในการส่งเสริมให้เกิดอำนาจแก่ตน พบว่า ในชุมชนชนบทดั้งเดิม (หนองนาแซง) ผู้นำที่มีและใช้ความชำนาญมีจำนวน 14 คนจากผู้นำทั้งหมด 19 คน คิดเป็นร้อยละ 73.68 ในชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลง (โนนสมบูรณ์) ผู้นำที่มีและใช้ความ-

ชานาญมีจำนวน 21 คน จากผู้นำทั้งหมด 29 คน คิดเป็นร้อยละ 72.41 และในชุมชนชนบทกิ่งเมือง (ศรีวิไล) ผู้นำที่มีและใช้ความชานาญมีจำนวน 15 คน จากผู้นำทั้งหมด 38 คน คิดเป็นร้อยละ 39.47

จากข้อมูลเบื้องต้นที่กล่าวมานี้ เรายังไม่สามารถสรุปได้ว่า ผู้นำในชุมชนทั้ง 3 แห่ง มีและใช้ความชานาญแตกต่างกันจริงหรือไม่ ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นต้องใช้เทคนิคไคสแควร์ (χ^2) มาทำการทดสอบดูว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่

ตารางที่ 9.5 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความชานาญของผู้นำระหว่าง 3 ชุมชน

ลักษณะการใช้ปัจจัย	นนช.	นสบ.	ศวล.	รวม
ใช้ความชานาญ	14	21	15	50
ไม่ใช้ความชานาญ	5	8	23	36
รวม	19	29	38	86

หมายเหตุ

นนช. หมายถึง จำนวนผู้นำในชุมชนชนบทดั้งเดิม (ชุมชนหนองนาแซง)

นสบ. หมายถึง จำนวนผู้นำในชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลง (ชุมชนโนนสมบูรณ์)

ศวล. หมายถึง จำนวนผู้นำในชุมชนชนบทกิ่งเมือง (ชุมชนศรีวิไล)

ตารางที่ 9.6 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความชำนาญของผู้นำระหว่าง 3 ชุมชน

	f_o	f_e	$(f_o - f_e)^2 / f_e$
นนช.	14	11.04	0.79
	5	7.95	1.09
นสบ.	21	16.86	1.02
	8	12.14	1.41
ศวล.	15	22.09	2.27
	23	15.90	3.17
สูตรที่ใช้คำนวณคือ	$X^2_{(2)} = \sum \left[\frac{(f_o - f_e)^2}{f_e} \right] = 9.75^*$		

หมายเหตุ วิธีการคำนวณทุกขั้นตอนและคำอธิบายอย่างละเอียดดูในภาคผนวก ง.
หัวข้อที่ ง.3 ความชำนาญ

การแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถทำได้จากการเปรียบเทียบค่า x^2 ที่ได้จากการคำนวณ และค่า x^2 ที่ได้จากราง (ภาคผนวก ง.ตารางที่ ง.5) ซึ่งผลของการเปรียบเทียบและการแปลความหมายหรือตีความข้อมูลเป็นดังนี้

ค่า x^2 ที่ได้จากการคำนวณ = 9.75 (ดูตารางที่ 9.6)

ค่า x^2 ที่ได้จากราง = 9.21 (เมื่อ $df = 2$, ระดับแห่งความมีนัยสำคัญ = .01)

จะเห็นว่าค่า x^2 ที่ได้จากการคำนวณมากกว่าค่า x^2 ที่ได้จากการเปิดตาราง แสดงว่าผู้นำชุมชนชนบททั้ง 3 ชุมชน มีการใช้ปัจจัยทางด้านความชำนาญแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หรือมีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 นั้นเอง

จากผลการวิเคราะห์ทางสถิติ เราสามารถกล่าวได้ว่า ผู้นำในชุมชนชนบททั้ง 3 ประเภท มีและใช้ความชำนาญเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจแตกต่างกันอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องและเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ โดยที่ผู้นำในชุมชนชนบทดั้งเดิมและผู้นำในชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลงมีแนวโน้มไปในทางที่ใช้ปัจจัยทางด้านความชำนาญค่อนข้างมาก ในขณะที่ผู้นำในชุมชนชนบททั้งเมืองมีแนวโน้มไปในทางที่ใช้ปัจจัยทางด้านความชำนาญค่อนข้างน้อย กล่าวคือ ผู้นำในชุมชนชนบทดั้งเดิมใช้ปัจจัยทางด้านความชำนาญ 14 คน (ร้อยละ 73.68) ไม่ใช้ปัจจัยทางด้านความชำนาญ 5 คน ซึ่งน้อยกว่าผู้ใช้ปัจจัยทางด้านความชำนาญถึง 9 คน ส่วนผู้นำในชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลงใช้ปัจจัยทางด้านความชำนาญ 21 คน (ร้อยละ 72.41) ไม่ใช้ปัจจัยทางด้านความชำนาญ 8 คน ซึ่งน้อยกว่าผู้ใช้ปัจจัยทางด้านความชำนาญถึง 13 คน ในขณะที่ผู้นำในชุมชนชนบททั้งเมืองใช้ปัจจัยทางด้านความชำนาญ 15 คน (ร้อยละ 39.47) ไม่ใช้ปัจจัยทางด้านความชำนาญ 23 คน ซึ่งมากกว่าผู้ใช้ปัจจัยทางด้านความชำนาญถึง 8 คน (ดูตารางที่ 9.5)

และเมื่อศึกษาความแตกต่างทางด้านความชำนาญโดยละเอียดแล้ว ก็จะพบว่ามีความแตกต่างกันดังตารางที่ 9.6.1

ตารางที่ 9.6.1 เปรียบเทียบความแตกต่างในด้านความชำนาญของผู้นำระหว่าง 3 ชุมชน

ประเภทความชำนาญ	นนช.	นสภ.	ศวล.
1. การรักษาโรค			
1.1 หมอแผนปัจจุบัน	-	2	2
1.2 หมอตามแผนโบราณ	7	3	-

ประเภทความชำนาญ	นนช.	นสบ.	ศวล.
2. ช่างไม้ - ช่างปูน	2	6	6
3. งานประเพณี			
3.1 พิธีกรรมทางศาสนา และงานบุญ	6	4	-
3.2 พิธีบายศรีสู่ขวัญ (พราหมณ์)	3	1	-
4. การพูด	-	5	5
5. การปศุสัตว์	-	2	1
6. ช่างอื่นๆ	-	2	1

จากตารางที่ 9.6.1 จะเห็นว่ามี ความแตกต่างกันในด้านความชำนาญของ ผู้นำระหว่าง 3 ชุมชนและที่สำคัญที่ควรจะนำมากล่าวถึงคือ

ประการแรก เป็นความแตกต่างกันในการรักษาโรค คือผู้นำในชุมชนชนบทดั้งเดิม (นนช.) ไม่มีผู้ที่มีความชำนาญในการรักษาโรคตามแผนปัจจุบันเลย ในขณะที่ผู้นำในชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลง (นสบ.) และผู้นำชุมชนชนบททั้งเมือง (ศวล) มีผู้ที่มีความชำนาญในการรักษาโรคตามแผนปัจจุบันชุมชนละ 2 คน ในทางตรงข้ามผู้นำในชุมชนชนบทดั้งเดิมกลับเป็นผู้ที่ชำนาญในการรักษาโรคตามแผนโบราณถึง 7 คน คือ เป็นหมอยาสมุนไพร หมอผี (ไสยศาสตร์) หมอตำแย และหมอรักษาโรคกระดูก เส้นเอ็นต่างๆ ส่วนในชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลงมีผู้นำที่ชำนาญในการรักษาโรคตามแบบโบราณ 3 คน คือ เป็นหมอยาสมุนไพร หมอผีและหมอรักษาโรคไข้มาลาเรีย ในขณะที่ชุมชนชนบททั้งเมืองไม่มีผู้นำที่ชำนาญในการรักษาโรคตามแบบโบราณเลย จากข้อเท็จจริงเหล่านี้ ทำให้เราพอจะตั้งข้อสังเกตได้ว่า ระดับการเปลี่ยนแปลงของชุมชนทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในคุณลักษณะของผู้นำในชุมชนด้วยนั่นคือ ในชุมชนชนบทดั้งเดิมมีแนวโน้มที่จะมีผู้ที่จะผู้นำที่มีความชำนาญในการรักษาโรคตามแผนโบราณ ในขณะที่ในชุมชนชนบทที่มีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นโอกาสที่ผู้ชำนาญในการรักษาโรคตามแบบโบราณจะได้รับการยอมรับให้ เป็นผู้นำจะมี

น้อยลง ผู้ที่ชำนาญในการรักษาโรคตามแบบปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะได้รับการยอมรับให้ เป็นผู้-
 นำมากขึ้นและจะเข้ามาแทนที่หรือมีโอกาสมากกว่าผู้ที่ชำนาญในการรักษาโรคตามแบบ
 โบราณ สิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงอันนี้ก็คือ ในชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลงมีผู้นำที่
 มีความชำนาญในการรักษาโรคด้วยวิธีการทั้ง 2 แบบ

ประการที่สอง เป็นความแตกต่างกันในเรื่องงานประเพณี คือผู้นำในชุมชน
 ชนบทดั้งเดิม (นนช) เป็นผู้ที่มีความชำนาญในงานประเพณีหลายคน คือชำนาญในพิธีกรรม
 ทางศาสนาและงานบุญถึง 6 คน และชำนาญในพิธีบายศรีสู่ขวัญ 3 คน ในทางตรงกันข้าม
 กับผู้นำในชุมชนชนบททั้งเมือง (สวล.) ไม่มีผู้ที่มีความชำนาญทางด้านนี้เลย ส่วนผู้นำใน
 ชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลง (นสบ.) อยู่ในระดับกลางๆ คือ มีผู้นำที่เป็นผู้ชำนาญใน
 พิธีกรรมทางศาสนาและงานบุญ 4 คน และชำนาญในพิธีบายศรีสู่ขวัญ 1 คน จากข้อเท็จ-
 จริงเหล่านี้ทำให้สามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่า ในชุมชนที่มีระดับการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น
 โอกาสที่ผู้ที่มีความชำนาญทางด้านงานประเพณีจะได้รับการยอมรับให้ เป็นผู้นำจะมีน้อยลง
 ซึ่งต่างจากชุมชนที่มีระดับการเปลี่ยนแปลงน้อย ผู้ที่มีความชำนาญทางด้านงานประเพณีก็จะ
 ยังคงได้รับการยอมรับให้ เป็นผู้นำได้อยู่

ประการที่สาม เป็นความแตกต่างในด้านการพูดซึ่งหมายถึง การพูดจูงใจคน
 ได้ดีพูดได้ไม่ขาดตอน พูดในที่ชุมชนหรือในที่สาธารณะโดยผ่าน เครื่องขยายเสียง เป็น
 ส่วนใหญ่ จากตารางที่ 9.6.1 จะเห็นว่าในชุมชนชนบทดั้งเดิมไม่มีผู้นำที่มีความชำนาญทาง
 ด้านนี้เลยส่วนในชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลงและชุมชนชนบททั้งเมืองมีผู้นำที่มีความ
 ชำนาญทางด้านนี้ชุมชนละ 5 คน จากข้อเท็จจริงนี้สามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่าในชุมชนที่มี
 การเปลี่ยนแปลงมากขึ้นหรือมีระดับใหญ่ขึ้นบุคคลที่มีความชำนาญด้านการพูด มีโอกาสจะ
 ได้รับการยอมรับให้ เป็นผู้นำได้มากกว่าผู้ที่ไม่ชำนาญทางด้านนี้ กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ
 ความชำนาญทางการพูดสามารถเป็นปัจจัยเสริมให้บุคคล เป็นผู้ที่มีอำนาจหรือได้รับการยอมรับ
 ให้ เป็นผู้นำในชุมชนที่มีขนาดใหญ่ทั้งนี้อาจจะ เนื่องมาจากความสัมพันธ์ของบุคคลภายใน
 ชุมชน เป็นแบบผิวเผินมากขึ้น ซึ่งต่างจากชุมชนที่มีขนาดเล็กหรือมีการเปลี่ยนแปลงน้อย
 ความสัมพันธ์ของบุคคล เป็น เป็นซึ่งหน้า (face to face relationship) ความชำนาญ
 ในด้านการพูดในที่สาธารณะจึงถูกลดบทบาทลง

4. อายุ

จากผลการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับการมีและใช้อายุของผู้หญิงทั้ง 3 ชุมชน เพื่อเป็นปัจจัยในการส่งเสริมให้เกิดอำนาจแก่คน พบว่าในชุมชนชนบทดั้งเดิม (หนองนาแซง) ผู้นำทั้งหมด 19 คนมีอายุตั้งแต่ 44 ปีขึ้นไปจนถึง 84 ปีแตกต่างกันไป ในชุมชนชนบทที่ กำลังเปลี่ยนแปลง (เงินสมบุรณ์) ผู้นำทั้งหมด 29 คน มีอายุตั้งแต่ 33 ปีขึ้นไปจนถึง 74 ปี แตกต่างกันไปในแต่ละคน และในชุมชนชนบทกิ่งเมือง (ศรีวิไล) ผู้นำทั้งหมด 38 คน มีอายุตั้งแต่ 26 ปีขึ้นไปจนถึง 68 ปี แตกต่างกันไปในแต่ละคน (ดูรายละเอียดอายุของ ผู้นำแต่ละคนทั้ง 3 ชุมชน ในภาคผนวก ง. หัวข้อที่ ง.4) และเมื่อได้ทำการวิเคราะห์ ข้อมูลเบื้องต้น พบว่าอายุเฉลี่ยของผู้หญิงในชุมชนชนบทดั้งเดิม เป็น 58.84 ปี อายุเฉลี่ยของผู้หญิงในชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลง เป็น 49.41 ปี และอายุเฉลี่ยของผู้หญิงในชุมชนชนบทกิ่งเมือง เป็น 44.76 ปี

จากข้อมูลและผลการวิเคราะห์เบื้องต้นที่กล่าวมานี้ เรายังไม่สามารถสรุปได้ว่า ผู้นำในชุมชนทั้ง 3 แห่ง มีปัจจัยทางด้านอายุแตกต่างกันจริงหรือไม่ ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นต้องใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) มาทำการทดสอบดูว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่

ตารางที่ 9.7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับอายุของผู้หญิงระหว่าง 3 ชุมชน

แหล่ง	DF	ss	Ms	F
ระหว่างกลุ่ม	2	2510.77	1255.38	13.58*
ภายในกลุ่ม	83	7668.44	92.39	
ทั้งหมด	85	10179.21		

หมายเหตุ วิธีการคำนวณทุกขั้นตอนและคำอธิบายอย่างละเอียดดูในภาคผนวก ง.

หัวข้อที่ ง.4 อายุ

การแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถทำได้จากการเปรียบเทียบค่า F ที่ได้จากการคำนวณและ F ที่ได้จากราง (ดูภาคผนวก ง ตารางที่ ง.6) ซึ่งผลของการเปรียบเทียบและการแปลความหมายหรือตีความข้อมูล เป็นดังนี้

ค่า F ที่ได้จากการคำนวณ = 13.58 (ดูตารางที่ 9.7)

ค่า F ที่ได้จากราง = 4.84 (เมื่อ $df = 2, 83$; ระดับแห่งความมีนัยสำคัญ = .01)

จะเห็นว่าค่า F ที่ได้จากการคำนวณมากกว่าค่า F ที่ได้จากการเปิดตาราง แสดงว่าผู้นำชุมชนทั้ง 3 ชุมชนมีปัจจัยทางด้านอายุ (หรืออายุเฉลี่ย) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หรือมีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 นั่นเอง

จากผลการวิเคราะห์ทางสถิติ เราสามารถกล่าวได้ว่า ผู้นำชุมชนชนบททั้ง 3 ประเภทมีอายุเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจแตกต่างกันอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องและเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่การทดสอบนี้เป็นการทดสอบโดยรวมๆ เท่านั้นว่า ผู้นำชุมชนทั้ง 3 แห่งมีอายุแตกต่างกันเท่านั้น เรายังไม่สามารถกล่าวได้ว่า อายุของผู้นำในชุมชนชนบทดั้งเดิมแตกต่างกันกับอายุของผู้นำในชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อายุของผู้นำในชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันกับอายุของผู้นำในชุมชนชนบทกิ่งเมืองหรือไม่และอายุของผู้นำในชุมชนชนบทดั้งเดิมแตกต่างกันกับอายุของผู้นำในชุมชนชนบทกิ่งเมืองหรือไม่ จึงมีความจำเป็นต้องทำการหรือทดสอบต่อไปด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe' test for all possible comparison) (ประกอบ กรรณสูต 2528: 182) โดยใช้สูตร

$$F = \frac{(M_1 - M_2)^2}{MS_w (1/n_1 - 1/n_2) (K-1)}$$

เมื่อชั้นแห่งความเป็นอิสระ (df) คือ $(k-1)$, $(N-k)$ และ M_1 , M_2 คือมัชฌิม-
เลขคณิต (อายุเฉลี่ย) ของ 2 กลุ่ม (ชุมชน) ที่นำมาทดสอบความแตกต่าง

n_1 , n_2 คือจำนวนผู้นำของ 2 ชุมชนที่นำมาทดสอบ

ตารางที่ 9.8 ผลการทดสอบความแตกต่างของอายุเฉลี่ยระหว่างผู้นำ 3 ชุมชน โดยวิธี-
การของ เซฟเฟ (แสดงค่า F ที่ได้จากการคำนวณ)

	นนช.	นสบ.	ศวล.
นนช.	-	5.59*	13.75*
นสบ.		-	1.95
ศวล.			-

หมายเหตุ วิธีการคำนวณทุกขั้นตอนและคำอธิบายอย่างละเอียดดูในภาคผนวก ง.
หัวข้อที่ ง.4 อายุ

จากตารางที่ 9.8 เป็นผลการคำนวณค่า F ที่ได้จากการเปรียบเทียบ อายุ
เฉลี่ยของผู้นำระหว่าง 3 ชุมชน คือชุมชนชนบทดั้งเดิม (ใช้อักษรย่อว่า นนช.) ชุมชน
ชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลง(ใช้อักษรย่อว่า นสบ.) และชุมชนชนบทกิ่งเมือง (ใช้อักษรย่อ
ว่า ศวล.) สำหรับการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถทำได้จากการ
เปรียบเทียบค่า F ที่ได้จากการคำนวณและค่า F ที่ได้จากราย (ดูภาคผนวก ง.ตาราง
ที่ ง. 6) ซึ่งผลของการเปรียบเทียบและการแปลความหมายหรือตีความข้อมูล เป็นดังนี้

ค่า F ที่ได้จากการคำนวณระหว่าง นนช. กับ นสบ. = 5.99 (ดูตารางที่
9.8)

ค่า F ที่ได้จากการคำนวณระหว่าง นนช. กับ ศวล. = 13.75 (ตารางที่
9.8)

ค่า F ที่ได้จากการคำนวณระหว่าง นสบ. กับ ศวล. = 1.95 (ตารางที่ 9.8)

ค่า F ที่ได้จากราย = 4.84 (เมื่อ $df = 2,83$; ระดับแห่งความมีนัย-
สำคัญ = .01)

จะเห็นว่าค่า F ที่ได้จากการคำนวณระหว่าง นนช. กับ นสบ. (5.59) มีค่ามากกว่าค่า F ที่ได้จากการเปิดตาราง (4.84) แสดงว่าผู้นำชุมชนชนบทดั้งเดิมมีปัจจัยทางด้านอายุ (อายุเฉลี่ย) แตกต่างกับกับผู้นำชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หรือมีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 นั่นเอง โดยที่ผู้นำชุมชนชนบทดั้งเดิมมีอายุเฉลี่ยเป็น 58.84 ปี มากกว่าผู้นำชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลงซึ่งมีอายุเฉลี่ยเป็น 49.41 ปี

ค่า F ที่ได้จากการคำนวณระหว่าง นนช. กับ ศวล. (13.75) มีค่ามากกว่าค่า F ที่ได้จากการเปิดตาราง (4.84) แสดงว่า ผู้นำชุมชนชนบทดั้งเดิมมีปัจจัยทางด้านอายุ (อายุเฉลี่ย) แตกต่างกับกับผู้นำชุมชนชนบททั้งเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 นั่นเอง โดยที่ผู้นำชุมชนชนบทดั้งเดิมมีอายุเฉลี่ยเป็น 58.84 ปีมากกว่าผู้นำชุมชนชนบททั้งเมืองซึ่งมีอายุเฉลี่ยเป็น 44.76 ปี

ส่วนค่า F ที่ได้จากการคำนวณระหว่าง นสบ. กับ ศวล. (1.95) มีค่าน้อยกว่าค่า F ที่ได้จากการเปิดตาราง (4.84) ทำให้เราไม่สามารถกล่าวได้ว่า ผู้นำชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลงมีปัจจัยทางด้านอายุแตกต่างกับกับผู้นำชุมชนชนบททั้งเมือง ที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 แม้ว่าอายุเฉลี่ยของผู้นำชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลง (49.41ปี) จะมีมากกว่าอายุเฉลี่ยของผู้นำชุมชนชนบททั้งเมือง (44.76 ปี) ก็ตาม

จากผลการวิเคราะห์ทางสถิติ เราสามารถกล่าวได้ว่าผู้นำชุมชนชนบททั้ง 3 ประเภท มีอายุเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจแตกต่างกันอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องและเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ แต่เมื่อทำการทดสอบโดยละเอียดแล้วกลับพบว่า มีเพียงผู้-

ผู้นำในชุมชนชนบทดั้งเดิม เท่าชั้นที่มีอายุแตกต่างกันอย่างแท้จริงกับผู้นำในชุมชนชนบทที่-
กำลังเปลี่ยนแปลงและผู้นำชุมชนชนบทกิ่งเมือง ส่วนผู้นำในชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลงกับ
ผู้นำในชุมชนชนบทกิ่งเมืองไม่ได้มีอายุแตกต่างกันอย่างแท้จริงแต่ประการใด

สรุป

ในบทนี้ เป็นการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจของผู้นำ
ระหว่างชุมชนชนบท 3 ประเภทมีความแตกต่างกัน หลังจากที่ได้ทำการทดสอบสมมติฐานข้อที่
1 ในบทที่ 5 แล้วพบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจของผู้นำชุมชนชนบทไทยในภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ คือตำแหน่งในทางสาธารณะ ความรู้ ความชำนาญและอายุ จะขึ้นในบทนี้จึง
เป็นการทดสอบว่าปัจจัยทั้ง 4 อย่างของผู้นำในชุมชนชนบท 3 ประเภทมีความแตกต่างกัน
จริง(อย่างมีนัยสำคัญ) หรือไม่ อย่างไร ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐานปรากฏเป็นดังนี้คือ

1. ในด้านตำแหน่งในทางสาธารณะ ปรากฏว่าผู้นำในชุมชนชนบททั้ง 3
ประเภทมีและใช้ตำแหน่งในทางสาธารณะ เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจแตกต่างกันอย่างแท้
จริงซึ่งสอดคล้องและเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ กล่าวคือ ผู้นำในชุมชนชนบทดั้งเดิมมี
แนวโน้มไปทางที่น้อยกว่า ส่วนผู้นำในชุมชนชนบทกิ่งเมืองมีแนวโน้มไปทางที่มากกว่า
โดยที่ผู้นำในชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลงมีลักษณะที่อยู่ระหว่างกลางของทั้งสองข้าง

2. ในด้านความรู้ ปรากฏว่าผู้นำชุมชนชนบททั้ง 3 ประเภทมีและใช้ความรู้
เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจแตกต่างกันอย่างแท้จริงซึ่งสอดคล้องและเป็นไปตามสมมติฐานที่
ได้ตั้งไว้ กล่าวคือผู้นำในชุมชนชนบทดั้งเดิมมีแนวโน้มไปทางที่น้อยกว่า ส่วนผู้นำในชุมชน
ชนบทกิ่งเมืองมีแนวโน้มไปทางที่มากกว่า โดยที่ผู้นำในชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลงมี
ลักษณะที่อยู่ระหว่างกลางของทั้งสองข้าง

3. ในด้านความชำนาญ ปรากฏว่า ผู้นำในชุมชนชนบททั้ง 3 ประเภท มีและ
ใช้ความชำนาญเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจแตกต่างกันอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องและเป็น
ไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ กล่าวคือ ผู้นำในชุมชนชนบทดั้งเดิมและในชุมชนชนบทที่กำลัง-

เปลี่ยนแปลงมีแนวโน้มไปในทางที่ใช้ความชำนาญค่อนข้างมาก ในขณะที่ผู้นำในชุมชนชนบททั้ง เมืองมีแนวโน้มไปในทางที่ใช้ความชำนาญค่อนข้างน้อย

4. ในด้านอายุ ปรากฏว่า ผู้นำในชุมชนชนบททั้ง 3 ประเภท มีอายุ เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจแตกต่างกันอย่างแท้จริงซึ่งสอดคล้องและเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ แต่เมื่อได้ทำการทดสอบโดยละเอียดแล้ว กลับพบว่า มีเพียงผู้นำในชุมชนชนบทดั้งเดิม เท่านั้นที่มีอายุแตกต่างกันอย่างแท้จริงกับผู้นำในชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลงและผู้นำในชุมชนชนบททั้ง เมือง ส่วนผู้นำในชุมชนชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลงกับผู้นำในชุมชนชนบททั้ง เมืองไม่ได้มีอายุแตกต่างกันอย่างแท้จริงแต่ประการใด